

»»Boter Blažón, to ste jo pogodili, hahaha!«« krohočejo se vsi okoli mize, trčijo in napijejo ž njim ter se še razgovarjajo do polnoči.

Ne tako naš Tinče.

Ko je ura odbila devet, plača in vstane.

»Oho, Tinče, kam pa?«

»»Domov moram. Vsi veste, da imam doma staro mater, in kaj bi tudi rekli ljudje! Jedva sem prišel iz Bosne domov, pa že posedam po krčmah! Jutri je tudi še dan.««

Po Tinčetovem odhodu so se gostje precěj še bavili ž njim, toda nihče ni mogel o njem reči slabe besede. Vsi so bili enega mnenja, da je Tinče sicer norčav, a pošten in redovit mladenič,

in da tista, ki ga bode dobila, lahko zmoli vsak dan Očenaš iz hvaležnosti.

Nekatere so sicer od strani pogledovale za Tinčetom, toda on se je delal, kot bi ničesar ne videl in ne slišal in kot bi imel kamneno srce. Skrbno je upravljal svoje malo gospodarstvo, včasih se je malo pošalil s poštenimi besedami, a to je bilo vse.

Ko mu prigovarjajo: »Tinče, oženi se in ne živi, kakor puščavnik!« smejal se je ljudem v obraz, rekoč: »»Vi lahko rečete: Oženi se! Kaj pa jaz? Oče so vzeli mater, koga naj pa vzamem jaz?««

In v istini se ni hotel hitro ženiti, toda oženil se je vendar. (Dalje.)

Za idealom.

(Slika iz naroda. — Spisal *Slavoljub Dobrávec.*)

Sam s seboj je človek v zadregi, ko si voli bodoči svoj stan. Res, odločilen trenotek je to vsakemu, kdor ni že preje mnogo ugibal o tem, ali pa, če mu niso drugi določili bodočnosti. Čim širje obzorje ima človek, tem večjo nepriliko čuti. Toda skoro vsakdo misli že prej — in slabič bi bil, če bi ne mislil — o svojem bodočem stanju, primernem ali neprimernem. Žigonkin Lovre, naš junak, ni mnogo mislil, kako bode, ali bi imelo biti kaj ž njim, ko doraste. V primeroma kratkem času, ko ga je mati opozorila, da se mu bode treba »zares« česa lotiti, bil je Lovre gotov, da, z vso strastjo svoje mladostne domišljije se je oklenil svojega »izvoljenega« stanú. Zapustil je gospodarjeve kravice, mehko posteljo poleg njih v listju, ostavil je svoje priljubljene po-

dobice in oltarčke pri materi na domu ter šel za klicem svojega novega stanú. Pa kje in kako je to bilo?

Že Prešérnu so bile znane »rovatarske Atene«. Kje so te, iskali bi zaman, ker niti »Rovt« ni baš lahko najti. Stvar je pa taka-le: Ves svet od gorskega severnega hrbta nad Vipavo tje gori preko Idrije in Žirov, menda tudi še dalje — nekateri trdé, da celó do Sore — ves ta svet označujejo brezozirni nedomačini z Rovtarjem neljubo besedo »Rovte«. Bog vedi, zakaj jim ta beseda ni prav povšeči. Dozdeva se jim ta pridevek nekam poniževalen in zaničevalen. Skoro tako se ga izogibljejo, kakor nedorasli mladeniči in na pol dorasle deklice imena »otrok«. Ako vpraša radovedni ali hudomušni potnik že na Colu (Pod Velbom) ali Pod Krajem, kje so Rovte, odgovoré

mu, da tam gori na vrhu črnovrške gore pri »Cencu« ali pa »na Lomiču«. Potnik pripiha z gorečim licem in sopihajoč, kot bi nosil meh moke, do Cenca; a tam ga zavrnejo, da se začenjajo Rovte nekje tam pri Godoviču ali pri Hotederšici. Ko pride tje, rekó mu, da so Rovte le pri sv. Mihelu. In morda kdo misli, da so zadovoljni, če jim tukaj kdo reče »Rovtarji«? Nikakor! Oni trdé, da so od sv. Mihela. Ime »Rovte« bi radi odrinili še kam naprej; a vsaka vás

ima že svoje nazivalo, in tako so uboge Rovte tudi pravim svojim gospodarjem le nadlega, tujcem dovtip.

Med Pod-Velbom in Črnim Vrhom je lepa, dasi strma cesta, o kateri trdi takoj na Colu deska — našemu kmetovalcu in davkoplačevalcu v tiho jezo —, da je to skladna cesta na Idrijo. Prej, ko dospemo k Cencu, krenimo s ceste po dobrem kolovozu preko takozvane Strmce na desno v hribe! Od todi se nam odpira najkrasnejši pogled na

Kupčevalci tirajo tropo sužnikov.

jadransko morje. Kakor bajno zlato polje se blišči o solnčnem zahodu. Okoli nas pa pokriva v malih presledkih le gozd širno gričevje. Ljudje bivajo le na samotah. Marsikateri gospodar ima debelo uro do najbližjega sosedu, tako redko so sejane hiše. Tudi imena so posestnikom izbirali le po tem, kar je bilo bližje: tu pravijo »pri medvedu«, tam »pri volku«, onega dražijo celó z »risom« ali »zajcem«, torej večinoma sama zverina. V zimskem času ne vidi sosed sosedu po več tednov. Ko dospemo na vrh Strmce, obrne se nam oko najprvo

tje proti severu v ozadje prekrasne panorame, kjer strmí v slovenski svet otec Triglav z belo glavo. Med nami in veličastnim velikanom leži pisana slovenska stran s hribi in dolinami, potoki in rekami, z veseljem in nadlogami — oddalek mile nam slovenske domovine. Takoj pod nogami nam je malo selo Kanji Dol. Štiri ali pet hiš je njegov ponos, a še te niso prav blizu skupaj; šteje pa podobčina kanjedolska izvestno petkrat več posestnikov, a ti so razmetani po vseh zakotjih in preprijaznih dolinicah širnega gozda. Vsak gospodar

je zase gospod, preskrbljen je in mora biti za vsako silo, za vsako potrebo, ker na pomoč svojih sosedov mu ni možno čakati. In lepo je to gorsko življenje! Tukaj se je ohranila še marsikaka staroslovenska šega, ker nova omika ni mogla po tako slabih potéh v to samotno zakotje. Marsikaka pristno-slovenska beseda je prišla tudi v Cigaletov besednjak. Star mož mi je trdil, da se imenuje vasica po nesrečnem Kajnu, ki je blezo todi bredel. Jeziko- in modroslovci naj določijo, je-li to resnično. Dobro uro od Kanjega Dola stoji velika in že po zunanjem licu imovita kmetovska hiša, Tkalčeva. Na koncu večjih in manjših gospodarskih poslopij, ki se raztezajo skoro kot mala vás, stoji še nizka, lepo pobeljena hišica, podružnica za gostače ali goste, ki so s svojim gospodarjem v slični zvezi, kakor nekdanj grofom udani kmetje. V ti hišici biva vdova, mati Žigonka. Njen pokojni soprog je bil najprvo hlapec pri Tkalcu; ko je pa njo spoznal, prosil je še rajnega gospodarja, da bi mu določil kočico kot gostaču. Zgodilo se je, če tudi ne brez mrmranja. Niti leto ni Žigonka uživala zakonske sreče. Moža je ubila v gozdu nanj se podrša klada. Mrtvega so prinesli domov. Žigonka je žalovala in tožila, naposled se je vendar udala v božjo voljo. Žal ji je bilo in ji je, da njen edini sin Lovre ne pozna svojega očeta. Ko je deček dorastel, zadela ga je osoda, še pred rojstvom mu določena: bil je Tkalčevih pastir. Mladi Tkalec ga je snatral, kakor tudi njegovo mater, kot del svoje gospodarske oprave. Ni bil slab človek, le nagle jeze, da je takoj vskipel. Za svoje služabnike je skrbel le toliko, da so bili na svojem mestu, bodi pri delu, ali pri jelu. Ker je do bližnje šole v Črni vrh debeli dve uri hoda in v slabem vremenu še več, po-

hajal je Lovre, o katerem so trdili, da je »trde glave«, le h krščanskemu nauku in do štirinajstega leta se je res srečno dokopal do tega, da je smel v dan sv. Lovrenca, na svoj imendan — tako je slučajno bilo — pristopiti k svetemu obhajilu. Štirinajsto leto je pa vsakemu človeku razpotje, ko se mora določiti za kako stalno delo. Tudi Lovreta obišče mati neko nedeljo popoldne pri živinci na lepih Tkalčevih pašnikih. Dasi že jesensko in zaradi primerno visoke nadmorske lege zelo hladno, vendar je bilo danes prijetno zunaj. Lovre je bil tega varen in ker ni bil še nikjer po svetu, mislil je lahko, da je povsodi tako lepo in prijetno, kot v tem gorskem zakotju. Mnogo pa itak ni mislil niti o tem, niti o čem drugem, njegove misli so se do sedaj redko kdaj dvigale nad njegove krave ali celo nad gospodarjevo hišo. Imel je sicer pri Medvedovih botra, pametnega moža, a Lovre ga je obiskoval le po enkrat v letu in kar je tam videl, zdelo se mu je malo ali nič drugačno kot doma. Cerkev mu je bila skoro »fata morgana«, saj je le redkokdaj mogel vanjo stopiti. Zato se ni mnogo menil za drugi svet, za druge ljudi. Žvižgal je in pel pri svoji čedi, včasih je uvil iz sočne leščevine pastirsko trobento, na katero je bil bolj ponosen kot general na svojo »damaščanko«. Tedaj ga pa kar ni bilo ugnati, širom sveta je moralo vse vedeti, da ima danes Lovre piskalo. S konopnim bičem je pokal tako, da je odmevalo uprav do tretje goré. Še neko opravilo je imel Lovre: rezljal je podobice. Dva ali tri streljaje od Tkalčeve hiše je bilo razpotje in tam je stalo znamenje: na visokem, rdeče pobarvanem kolu lepo izrezana kapela, prav kakor švicarske kočé, in v nji je bilo razpelo. Pod križem sta bila učenec Janez in Izveličarjeva mati,

pa tak jezik, kakor bi bil iz samih gadjih jezičkov. Kar se je v občini pripetilo, to je v istem trenutju vedela stara kovačica, da, videla je celó po hišah v piskre in znala, kaj se kuha v njih. In baš radi tega so ji rekli ljudje »telegraf«, ter so se je bali kot ognja.

Kovačica gre torej pohlevno mimo, po strani pa namežikne Nežki in Tinčetu, rekoč: »Daj vama Bog nebeški doberdan! Kako je pa kaj, Tinček, ubožec, je-li zdrava mati? In ti, dekle, nu, kako se že imenuješ, glej no, skoro sem že pozabila; zapušča me že spomin, to so stara leta. Nu, kakor Bog hoče; kaj sem hotela reči? Na jeziku imam, pa se ne spomnim!« — Kovačica je klatila, kar ji je prišlo na jezik, pogledujoč med tem oba od glave do nôg.

To Tinčeta pogreje. »Vem sam, teta, da imate to na jeziku. Veste kaj?

Odprite usta, pa vam bodem prečital vse.«

»Bog naj te ne kazni za take besede, Tinček. Ne véš-li, da moramo spoštovati stare ljudi?«

Kovačica je nalašč govorila jako glasno, in posreči se ji, česar je želela. Onstran potoka so čuli kovačico, in iz zgolj radovednosti so prihiteli nekateri sèm.

Nežko polijó solze ter zbeži, naš Tinček tudi odide dalje.

Zdajci se pa odpró Kovačici klepetava usta kakor mlin, ter jame: »Ljudje krščanski, tu je prava Sodoma, da, še huje. Napotim se kraj potoka in molim za duše v vicah, kar vam ugledam — sram me je povedati. Ko bi mi stari ljudje ne molili za našo mladino, že davno bi bil nastal sodnji dan za ta grešni svet.«

(Konec.)

Za idealom.

(Slika iz naroda. — Spisal **Slavoljub Dobrávec.**)

(Dalje.)

Naslednjo zimo ni imel pod milim Bogom nikakoršnega dela. Zato je jel zahajati k botru, ki ga je učil čitanja. V dveh ali treh tednih mu je šlo. Ljudje so sklepali, da fant ni res tako slabe glave, morda je še boljše kot Medved sam. Od celega leta zbrani darovi kravskih in volovskih kupcev so šli tekoč potem neke nedelje v žep krošnjarju poleg črnovrške cerkve, ki je prodajal tudi molitvenike. Lovre je danes v prvo čital sv. mašo iz knjižice, sam, prav sam je bil med svojimi vrstniki z molitvenikom v roki. Tudi sam sebi je danes verjel, da je res dobre

glave. Po letu, ko ni mogel vsled paše v cerkev, ležal je molitvenik po več tednov zaprašen na polici. Le oni dan ga je vzel seboj, ko je bil prvič pri sv. obhajilu. O, kako lepe so se mu zdele te molitvice in še celo pesmice! Vse to se mu je zdelo prav nebeško. Nekaj dnij že ni trobil po dobravah, marveč molitvenik je nosil seboj in učil se lepih pesmic na pamet. Tudi danes najde ga mati sedečega na neki tratici za grmovjem, ko je ponavljal vrstice:

»Oh, kam Gospod,
Gre Tvoja pot,
Kam zvezde Te peljajo?«

Dovršivši svoje recitovanje, začel je »da capo«. Mali teliček je stal nekaj korakov od njega pri bližnjem grmu in tudi poslušal, kaj neki pripoveduje njegov varih tako marljivo, dasi ga nikdo ne čuje. No, žival je včasih tudi radovedna, kakor otroci.

»Kaj pa delaš, Lovre?« pokliče ga mati.

Deček se skoro prestraši, tako je bil zamišljen. Mati séde k njemu ter ga začne izpraševati to in ono, kar je že sama na pol vedela. Potem opominja dečka, da se mu je treba odločiti za kako rokodelstvo ali kar že hoče, samo da bode pri koščku kruha.

Lovre res ni bil prazne glave, tudi hudoben ni bil, in njegove velike modre oči so povečevale milobo njegovega prijaznega ogorelega lica. A na to, kar mu sedaj mati omenja, na to pa res ni mislil še nikoli. Zato tudi ne more ničesar obljubiti, na nobeno stran se odločiti. Mati je mladeniča jako ljubila, zato ga tudi ni mogla preveč siliti, češ: do pozne jeseni se bode že vse ukrenilo.

Nekaj dnij potem je bil Lovre dogotovil zopet novo podobenico: »Izveličar na križu, pod njim pa njegov ljubljeneec in presveta Mati« — vse iz enega javorjevega kosa. Neizmerno lepa se mu je zdela, in tudi sosedov čednik, stari Jarnej, ki je znal na harmoniko, trdil je, da še v cerkvi ni mnogo lepših. Ko je bil potem Lovre zopet sam pri svoji živini, postavi podobo v staro izvotljeno jelko, kakor v kapelico; in tako nekako čudno milo mu je božalo in šegetalo okoli srca, da ni dopovedati. Še nekaj smrekovih vejic in drugega zelenja za olupšavo, lesenih klinčkov zapičenih v tla na mesto svečic, in oltarček je gotov. Vse prehitro je bila noč, da bi bil mogel Lovro pred oltarčkom opraviti svoje opravilo najprej kot cerkovnik in potem seveda tudi kot duhovnik.

Zvečer se Lovre dobro zarije v dišečo Tkalčevo mrvo ves vtopljen v misli o svojem novem delu, o svojem oltarčku in morda še o čem drugem. Prekrasne sanje so ga vodile iz prva tudi k tem predmetom, a potem je bilo še vse lepše, vse divnejše. Lovre je bil duhovnik ter opravljal sveto opravilo v prekrasno razsvetljeni cerkvi. Zdelo se mu je, kakor da je sveti večer o polnočnici. Veličastno so bučale orgle, in glasovi mnogobrojnih pevcev in pevk so se čudovito ujemali z mogočnimi orglami. Lovre se obrne od oltarja proti ljudstvu, orgle in pevci utihnejo, vse pričakuje njegovega glasu, da zapoje »Dominus vobiscum«, a ne zna. Sram ga je, strese se in zgrudi na tla, orgle pa zopet zabučé in pevci soglasno odpevajo. Deček se vzbudi, pogleda, oddahne se in začne tipati z roko okoli sebe, kje je blesteča mašna obleka, katero je poprej imel, a roka prijemlje le mehko, šumeče seno. Takoj spozna žalostno mamilo. Ko nekoliko časa premišlja pretrgane prijetne in vendar tako neprijetne sanje, želel si jih je zopet in v to svrho hotel, da ga zopet spanec objame, a nikakor ni šlo. Ostali del noči je prečul, in še nikoli se mu ni življenje tako živo slikalo pred očmi kot nocoj. O kako rajsko lepa mu je bila misel, da bi bil kdaj v svojem novem stanu — pa zares in ne le v sanjah, da bi bil kdaj mašnik! Kako divno in kako blizu mu je risala ta vzor razvijajoča se mu preživa domišljija! Zjutraj je bil že na trdnem s svojim sklepom, da mora biti kdaj mašnik. Vendar se mu je o belem dnevu ta misel nekako zbrisala v spominu. Ko pa dojde zopet na samoto do trhle jelke ter vidi izrezljano podobo in včeraj napravljeni oltarček, stopi mu zopet prav živo pred oči ponočno mamilo. V nedeljo je že materi objavil, da bi bil rad »gospod«, bodi že župnik

ali kapelan. Mati dene roki na prsi navskriž, vzdihne, češ, da mu ne zna in ne more pomagati, ter veli naposled:

»Lovre, iz te-le tvoje želje ne bo nič.«

Niti razumnosti niti časa ni imela zadosti, da bi več o tem govorila dečku in mu pregnala to misel. Zato je Lovre še vedno sanjaril in sanjaril o svojem novem stanu. Nikdo ga ni poučil, in lepa, čimdalje lepša bodočnost se mu je slikala. V živi domišljiji se mu je razpredlo že polno dogodkov novega stanú. Nekdaj omeni svoj sklep tudi sosedovemu čedniku Jarneju, s katerim sta se večkrat shajala. Tudi ta mu vé

bore malo povedati o vzvišenem stanu. Povedal je le, da so »za njegove pameti« tudi pri sosedovih imeli »gospoda«, a moral se je neki mnogo let učiti, menda od mladosti pa do štiriindvajsetega leta, prej, ko je pel novo mašo. Jarnej se je še dobro spominjal, kako lepo je bilo tedaj na novi maši pri sosedovih. To je Lovretovo srčno hrepenenje še le razžarjalo, to je bilo olje na žrjavico njegovih želj. Kar danes bi se šel učiti, pa kam? tega mu Jarnej ni mogel prav povedati. Deček je mislil, da je priprava za ta stan nekako taka, kot za kako rokodelstvo. (Konec.)

Adam Mickiewicz.

(Priobčil *Vladíboj*.)

(S sliko.)

Hvaležni poljski narod je skazal pred nekaj tedni zasluženost čast prvému svojemu sinu, prvému pesniku poljskemu, a morebiti tudi prvému pesniku vseh Slovanov, Adamu Mickiewiczu. Dal je namreč prepeljati 4. p. m. zemske ostanke dragega mu pesnika iz Montmorency pri Parizu v Krakov, kjer jih je položil v staroslavnem Wawelu k počitku poleg prvih mož poljskih, poleg kraljev svojih.

Vrel je ob tej priliki ves poljski narod v Krakov, in vršila se je slovesnost, da morda Poljska ni še videla enake. A Mickiewicza ne slavé samo vrli Poljaki, slavé ga tudi drugi Slovani, slavimo ga tudi mi. Da pa bodo častiti čitatelji bolje poznali moža, ki mu je toliko hvaležen tlačeni poljski narod, služite naslednje vrstice.¹⁾

¹⁾ Prim. »Pípin in Spasovič« in razne časopise.

Rodil se je Adam Mickiewicz v vasi Zaosie pri Nowogródku v gubérniji Minsk na sveti večer, t. j. 24. grudna leta 1798, pet mesecev prej, kot slavni ruski pesnik Puškin. Adamov oče ni bil imovit; imel je v Nowogródku le eno hišico in bil odvetnik. Izmed petero sinov je bil Adam drugi; en brat njegov je bil pozneje učitelj rimskega prava na Charkowskem vsučilišču. V svoji mladosti ni kazal Adam posebne nadarjenosti; vendar ga pošlje oče deset let starega v šolo k dominikancem v Nowogródek. L. 1812 je bil priča Napoleonovemu boju proti Rusiji. Z nekakim svetim strahom in spoštovanjem je zrl mali deček na vojake, deroče skozi mesto; Napoleona je občudoval in pozdravljal kot rešitelja tlačene Poljske, in tako se mu je priljubil, da ga je častil še kot prognanca na otoku Sv. Helene.

kakor ste vi, torej jo vzamem, ako mi jo daste.« To izgovorivši potegne Tinče preko glave z roko, kakor bi se hotel obrisati. Nikdar ni mislil, da je tako težko govoriti o taki zadevi. Še turške trdnjave napadati ni bilo tako težko.

Da bi bili videli Puckovko, kako ji je igralo veselje na obrazu, in da bi jo slišali, kako ji je tekel jezik! Kamor udarjajo tako težke krogle, kakor Tinčkove besede, in tako drobna sipa, kakor Puckove žene gostobesednost, tam se ne more nič ustavljati, in Nežka se tudi ni. Čemu neki?

»Za božjo voljo! To so novice!« zaklical je nekoliko pozneje Pucek, ki je prišedši domov vse dogodke tistega dne zvedel. »Tinček, jaz mislim, da si jo dobro pogodil.«

Koliko govoričenja je bilo, ko gospod župnik takoj prvo nedeljo na to oznani: »V sv. zakon hočeta stopiti...« In ne samo hotela, ampak stopila sta v istini v sv. zakon Tinče in Nežka.

Kovačici je Tinče vse odpustil, Martinu je pa kupil novo, lepo »porcelanko«, in radi tega je odpustil tudi Martin kovačici, katera še sedaj živi in toži, da jo zapuščajo moči, toda navzlic temu se ji še vedno trese jezik, kot lačnemu človeku želodec.

Cirilček ne hodi več Tinčetu po tobak, čemu tudi pošiljati tujo deco, ko ima svojo? Včasih še katero zine o Bosni v krčmi, toda stari Blažon mu več ne pritrjuje. Preselil se je k veliki nebeški armadi.

Za idealom.

(Slika iz naroda. — Spisal **Slavoljub Dobrávec.**)

(Konec.)

Bilo je po zimi okoli božiča. Sneg je pokrival hrib in dol, mraz je rezal okoli ušes in koder je bilo kaj živega, vendar sape ni bilo nikakoršne. Po gozdu mimo Kanjega Dola je stopal Lovre sam. Ko je doma uredil svoj oltarček, da ne bode treba vsaj na en dan nikake poprave — preminjal se je kot v župnijski cerkvi v Črnem Vrhju —, rekel je materi, da gre k botru Medvedu po neke bukve in ga vprašat za svēt. Kolikor je bilo mogoče v takih razmerah, bil je deček še precēj gorko oblečen, a ne motimo se, če trdimo, da ne obleka, niti precēj nagla pot nista tako greli in razžarjali mu lica, nego njegova skrivna misel, njegova goreča želja. Nad njim

védri nebesni obok, okoli njega s snegom obložena drevesa, vse to se strinja tako čarobno! Smrečje zelenje se tudi tako lepo zlaga s sneženo belobo. Vzhajajoče solnce izpreminja mnogobrojne snežinke v milijarde biserov! vsi se blesté, vsi se tako prijazno liki demanti odsevajo v neštetih bojah. Lovretu se je zdelo vse to tako in še stokrat lepše kot na sveti večer v cerkvi. Njegova povsod ga spremljajoča želja povzročala je tudi tukaj razne stvari v razburjeni domišljiji. V mislih je že postavil oltar v najlepšo goščo, pri oltarju pa stoji — sevéda — on sam v najlepši opravi. S takimi iluzijami je došel k botru.

Ne ozirajoč se ni na levo ni na desno stopi v gorko sobo. Sprejeli so ga tako,

kot starega znanca in redkega gosta. Lovre je bil v oni dobi, ko mu nisi mogel reči niti otrok niti mladenič. Vsedel se je k peči in poslušal, kaj se pogovarjajo domači; včasih je rekel tudi on vmes katero. Opoldne je prisedel k njim, ker tu nikogar ne sêbijo, bodi domačin ali tujec: vsak mora zajeti. Po kosilu, ko se družina razide, stopi Lovre k botru, že postarnemu sivemu možaku, čegar vnanjost je svedočila, da vé, kaj govori, in vé, kaj dela, ter mu reče, da bi rad »evangeljske bukve«. Mož ne reče ničesar, marveč ustreže njegovi želji; začudil se je bil pa vendar. Ker ne zgane boter nikamor, ojači se deček in pravi:

»Boter, kje se pa učé mladeniči za duhovnike?«

»»V Ljubljani; a čemu bi rad vedel?««

»Tudi jaz bi se šel rad učiti za ta stan.« Te besede je teže izgovoril, kakor bi mu bilo stot vzdigniti in nesti tri ure daleč.

»»Ti duhovnik! Mnogo sicer ne vém, kako in kaj, a če bi bilo na tem, prej bodem jaz papež. Lovre, pusti to! Ni dosti, da zna kdo čitati.«« Tako ga je zavrnil blagi starček. Lovretu se zazdí, da mu tla izpodmlevajo pod nogami, vendar ne obupa, rekoč:

»Boter, ali bi se jaz ne mogel tudi učiti? Prav rad bi se.«

»»Kdo bode pa skrbel za te? V mestu se ne živi tako kot pri nas««, odgovori mu možak. Zdaj Lovre ni več vedel, kaj bi rekel, zato tudi Medvedu ni trebalo več odgovarjati. Toda oba sta mislila, da trdita in govorita pravo. O tem ni nikdo več zinil. Deček odide kmalu popoldne proti domu, vidno potrta.

Še je ležal sneg po globokejših jarkih in dolinah, in bukve so samo še v vrhovih kazale, da se bliža pomlad. Vesel stopa nekdo z novo palico v roci

in obilno zagozdo ovsenjaka v žepu, praznje oblečen preko Javornika proti Hotederšici. Urnih korakov sopihajoč po Javorniku, stopil je tudi prav na vršiček pogledat, če se tudi danes vidi nekje tam na vzhodu — ljubljanski grad. Ta potnik je naš Lovre. Odpravil se je sam vprašat, ali ga vsprejmó v tisto hišo, kjer se mladeniči učé, da bodo duhovniki. Neprestana želja tira ga takorekoč s silo naprej, deček se ne ozira ni na goro ni v dolino. Do Logateca mu je bila pot znana, tam na mitnici povpraša, kam mu je kreniti, in zopet jo maha dalje, željno čakajoč, da se že vendar konča Logatec, »dolga vas«. Želodec, ne poznavajoč idealov, razven kuhanih in pečenih, jel se mu je že oglašati. Ti glasovi so se le še množili, ko zazvoni v bližnjem stolpu poldne. Pustivši za seboj »dolgi« Logatec, vsede se na kamen ob cesti. V naglici napravi velik križ, položi klobuk na koleno in izvleče dobršen kos kruha. Nekoliko krat se je ozrl, kje je, kakšen je tukaj svet in kako daleč je že z doma in — kruha nisi več videl. Pač bil je, a ni tiščal več Lovreta v žepu. Tešil je že Lovretovih notranjih slabostij opoldansko sitnost. Hitro in jako slastno ga je snedel. Potem jo pa krene naprej proti Vrhniki. Noge so ga že bolele, da je komaj stopal s čevlji na rami, vendar ne omaga. Vedrega lica hiti le naprej, le naprej. Od Vrhnike proti Ljubljani vzame ga na voz neki hlapec, kateremu se je deček smilil. Z nočjo sta bila že v »beli« Ljubljani. Kazalo mu je čakati drugega dne. Voznik mu je pokazal prenočišče. Drugi dan okoli 8. ure je že hodil Lovre po mestnih ulicah ljubljanskih. Vsi ljudje so se mu zdeli nekam čudni, prav nikdo ni bil tak ali vsaj podoben, kakor so ljudje v Kanjem Dolu ali v Črnem Vrhu. Zato tudi še ni izmed sto in sto ljudij

srečal primerneга človeka, katerega bi si bil upal vprašati, kje je tista hiša, kjer se mladeniči pripravljajo za duhovski stan. Z možkimi je bil kar križ, nobeden se mu ni videl pripraven za njegov posel; zato se loti dela med ženskami. Zdaj sreča staro ženico, ki je šla baš iz cerkve. »Ta-le«, misli si Lovre, »je stara, mora tudi nekaj več vedeti kot oni drobiž.« In res jo vpraša. Ženica mu pokaže nedaleč od tam lepo hišo opomnivši ga, da treba pozvoniti. Lovre grè ves vesel, pozvoni, in kako se začudi, ko se mu odpró vrata kar sama. Kmalu pa priteče vratar, ki ga vpraša, česa želi. Lovre pové, da bi se tudi on rad učil za »gospoda«. Vrtar ga pogleda radovedno od nog do glave in neki čuden smehljaj se mu zavije okoli usten. Seveda, kosmat, okrogel klobuk, bukov, z zelenim suknom obrobjen jopič, baržunast telovnik z rdečim podšivom in svilena ovratnica, kakor tudi lepe nove irhaste hlače in čevlji z vihal do kolen — vse to so bila znamenja, ki so vratarja takoj osvedočila, da deček ne vé, kaj je »oktava« in kaj je »matura«, ali pa je deček toliko navihan, česar pa ni kazal.

»Taki kot ti ne morejo biti duhovniki«, odvrne po precej dolgem molčanju vratar. Že je hotel Lovre staviti mu nasproti svoj z različnimi razlogi oprti »zakaj ne?« ko ugledata oba sebi nasproti prihajajočega gospoda. Vrtar ga pozdravi z vso spoštljivostjo: »Dober dan, gospod doktor!« in tudi Lovre se mu prikloni, misleč: »Sedaj te imam! Mari govorim z gospodarjem, ne s teboj, ki že ne kažeš nič prida.« Res, gospod z debelo knjigo v roki vpraša dečka prav prijazno: »Kaj pa vi?« — Lovre je v zadregi, kakor še nikoli. Še nikdo ga ni vikal; vendar se ne pozabi, marveč si misli: Presneta reč, fant, zdaj pa le

govôri; ta vé več kot boter Medvedov in izvestno še več, kot tista-le suha trlica tam le pri vratih. »Duhovnik bi bil rad, prečastiti gospod!« Doktor malo pomolči, potem ga pa zopet vpraša: »»Kje ste pa v šolo hodili?«« — »Nikjer; brati me je naučil krstni boter!« — »»Koliko ste stari?«« — »Sedemnajst let, gospod milostivi.« — »»Od kod?«« — »Iz Kanjega Dola.« — »»Kje je to?«« Zdaj je Lovre zopet v nepriliki, ker drugega ni mogel odvrniti, kakor da je Kanji Dol v Kanjem Dolu; a kaj bi to, gospod vendar še ne vé. — »»Blizu katere druge vasi je to?«« — »Blizu Črnega Vrha«, hiti Lovre vesel. — »»Kaj ste pa delali dosedaj?«« — »Krave sem pasel, gospod.« — Sedaj je prijazni duhovnik že zadosti vedel, zato mu reče: »»Vedite, da niste za to. Vsak, kdor hoče tu sem, mora dovršiti vse latinske šole. Pojdite lepo domov in pridni bodite, radi molite in Bog vas ne bode zapustil. Z Bogom!«« — Rad bi bil Lovre še rekel, kako bi bilo pa potem, če »zdela« vse latinske šole, a gospod je že izginil po dolgem mostovžu. Zato pa zastavi isto vprašanje vratarju, češ: zdaj te pa imam. Toda vratar odpre vrata, in ko je bil deček že zunaj, reče: »Potem pa le pridi!«

Drugo jutro je Lovre zopet stopal proti domu. Žvižgal je veselo, če tudi so ga vsi udje boleli. Nemalo se začudi, ko vidi, da so Tkalčeve krave že na paši. Lisko spozna najprej. Nekako zadovoljno, vendar žalostno jo pogleda, rekši: »Liska, nič več te ne bodem pasel, v šolo pojdem, v tisto latinsko šolo pojdem, takoj pojdem, že jutri.« Krava ga pogleda kot starega znanca. Pride celó k njemu ter ga voha po obleki. Menda se je še nji čudno zdelo, da je njen nekdanji varih tako prazničen. Hlapec je pasel govedo včeraj in danes.

Lovreta ni danes ugledal, sicer bi mu bil povedal, da je gospodar jako hud nanj. Deček gre naravnost k materi v kočo, a ko je ne najde, vedoč, da je pri Tkalčevih, krene tje. Na dvorišču obdeluje gospodar jelovo žrd. Ničesar hudega sluteč, pozdravi ga Lovre. Tkalec pa takoj zarohni: »Potepuh, kod se klatiš?« — »V Ljubljani sem bil«, odvrne deček. »Komu drugemu bodeš to povedal, a meni ne! Klatil si se in oltarčke delal, Bog vé kod. Saj si kakor kak mežnar. Drugega ti ni nič mari, kot podobice in rezljanje. Poberi se, postopač, da te z rezilnikom ne ohladim!« Lovre še stoji, hoteč se opravičiti, a v gospodarju zavre, pograbi okleščen smrekov podalič ter doseže ž njim dečka krepko čez ramo. Ta hoče zbežati ter se nagloma zaletí med drugo jelovo dračje, izpodtakne se, pade, pa se vendar

kmalu pobere in zavpije, da bi se ga kamen usmilil: »Oh, zdaj pa res ne bom gospod!« Revež si je trl z roko po levem očesu, da odstrani neljubo stvar, ki mu brani gledati božjo svetlobo, a ni je odstranil več: neka suha veja je padšega dregnila v oko in — oslepel je. Po krik prihité domačini ter odnesó nezvestnega dečka domov. Huda mrzlica se ga poloti ter mu konča mlado življenje s srčnim mrtvoudom.

Še isti večer ga je spravil duhovnik z Bogom. Navzoči so opazovali, kako se mu je zdravo oko vedno solzilo in oziralo v božjega namestnika. Od mašne obleke in belega ovratnika celó ni mogel umakniti pogleda. Ko je drugi dan umiral, izdihnil je s pogledom v svoj — oltarček. Ljudje so se pa razhajali od njegovega mrtvaškega odra z besedami: »Že ni bila volja božja.«

Adam Mickiewicz.

(Priobčil *Vladiboj*.)

(Konec.)

Leta 1839 se mu nasmehlja ugodnejša sreča. Dasi nikdar ni prikrival svojega do cela katoliškega prepričanja, dobil je vendar na protestantovskem vseučilišču v Lausanni stolicu za latinsko slovstvo.

Še na boljše se mu obrne 1840. l. Francoska vlada mu oddá predavanje slovanskih slovstev v francoskem jeziku na novo ustanovljeni stolici v »Collège de France«. Mesto je bilo častno, dvorana je bila natlačena, kadar je govoril Mickiewicz. Toda revež je zgrešil s časom pravo pot: namestu slovstva je začel predavati čuden verski nauk in politiko. Neki Andrzej Towiański, ki je hotel

ustanoviti novo versko ločino, imel je preveč moči do njega. Tudi ni bilo vladi po volji, da se je vedno vnemal za Napoleona. Vsled tega je bil odstavljen. Poslednjikrat je čital 28. maja l. 1844. Ves vnet za svojo nesrečno domovino gre Mickiewicz 1848 l. v Italijo spravljat skupaj poljsko legijo. Delo ni imelo uspeha. Kmalu se vrne v Pariz, kjer se je pripravljala vrnitev Napoleonovcev na prestol. Jel je izdajati list: »Tribune des peuples«, ki je bil čez leto dnij prepovedan. Kakor hitro se vname vojska na Krimu, odloži Mickiewicz malo častno službo bibliotekarja v Arsenalu, ki mu jo je naklonil Napo-